

Rapport

Gemeenteraadsverkiezingen 2022. I&O-slotpeiling

Gemeenteraadsverkiezingen, slotpeiling maart 2022

Colofon

I&O-gemeenteraadspeiling maart 2022

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2022/041

Datum

maart 2022

Auteurs

Asher van der Schelde
Peter Kanne

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research) duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

	I&O-slotpeiling: gezamenlijke lokale partijen groeien door _____	4
1	Stemgedrag gemeenteraadsverkiezingen _____	9
1.1	Achtergrond gemeenten en gemeenteraadsverkiezingen _____	9
1.2	Verwachte opkomst _____	9
1.3	Lokale partijen groeien door; VVD grootste landelijke partij _____	10
1.4	Hoe zeker is de stem en tweede/derde keuze _____	12
1.5	Gemeentestem is anders dan landelijke stem _____	13
1.6	Kiezers stemmen bij GR22 anders dan bij TK21 _____	14
1.7	Wat als voorkeurspartij niet meedoet? _____	15
2	De inhoud _____	16
2.1	Vier op tien volgen gemeentelijke politiek _____	16
2.2	Meeste kiezers kijken naar lokale kwesties _____	17
2.3	Waarom blijven kiezers hun partij niet trouw? _____	18
2.4	Belangrijkste issues: helft noemt “betaalbaar wonen” _____	20
3	Tevredenheid en vertrouwen _____	21
3.1	Kiezers iets tevredener over kabinet _____	21
3.2	Gemeente is meest vertrouwde bestuurslaag _____	22
3.3	Vertrouwen in landelijke overheid herstelt iets _____	22
4	Onderzoeksverantwoording _____	23

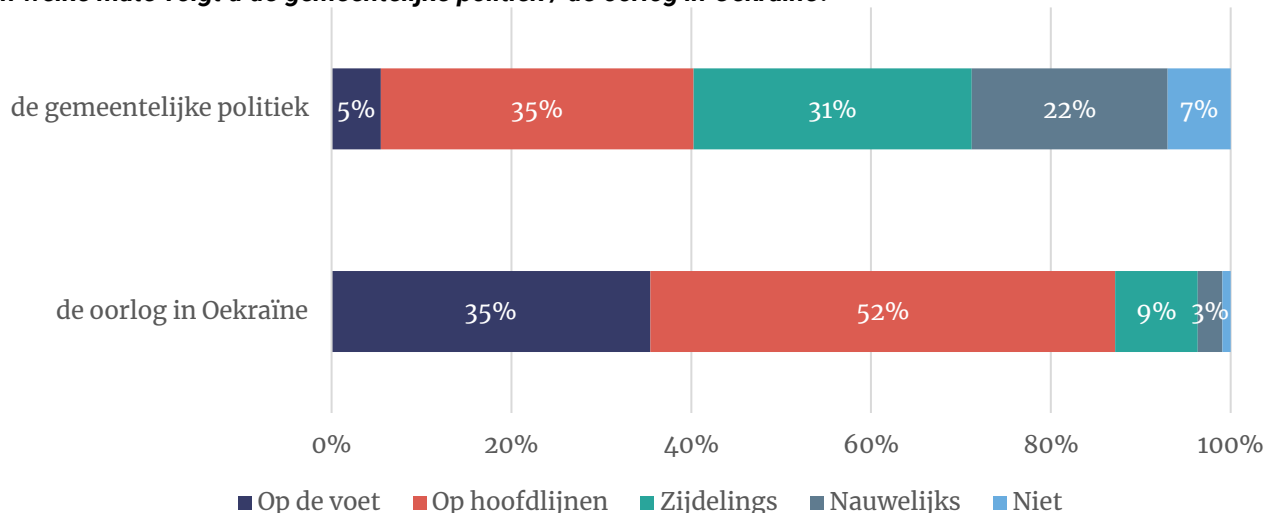

I&O-slotpeiling: gezamenlijke lokale partijen groeien door

Aandacht voor Oekraïne overschaduwde verkiezingen: opkomst daalt waarschijnlijk licht

De interesse in de gemeentelijke politiek is de afgelopen maanden slechts licht toegenomen. Vier op tien kiezers (41%) volgen de gemeentelijke politiek op de voet of op hoofdlijnen. In januari gold dit voor 38 procent. De zorgen om de oorlog in Oekraïne lijken de aandacht voor de gemeenteraadsverkiezingen enigszins weg te drukken. Bijna negen op de tien volgen deze ontwikkelingen op de voet of in grote lijnen.

In welke mate volgt u de gemeentelijke politiek / de oorlog in Oekraïne?

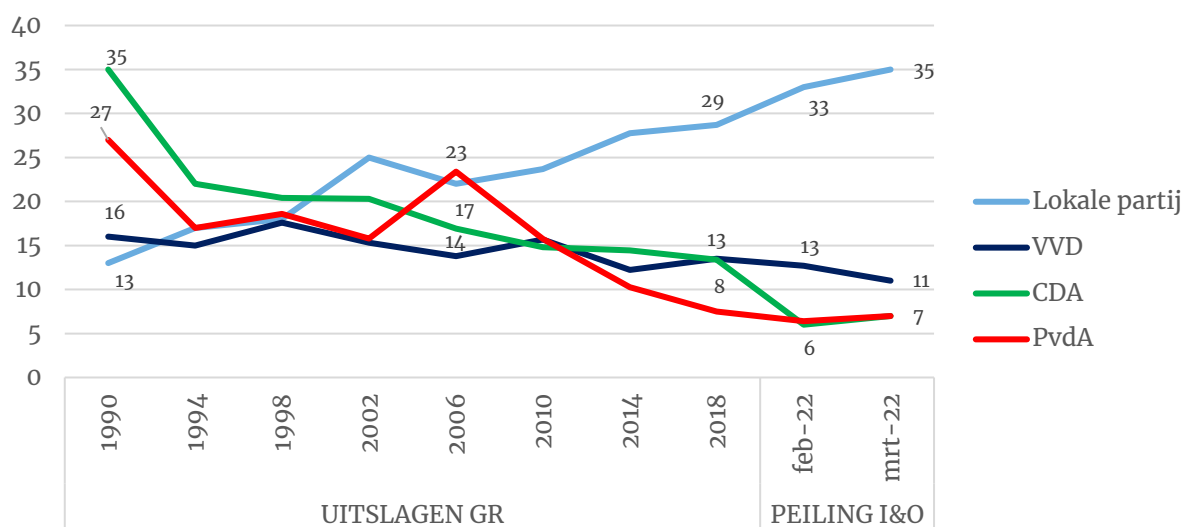

Het lijkt erop dat hierdoor de opkomst iets lager zal uitkomen dan vier jaar geleden. In 2018 ging 55 procent van de kiezers naar de stembus. Toen we in dat jaar een week voor de verkiezingen aan kiezers vroegen of zij gingen stemmen zei 71 procent dit 'zeker' te gaan doen. Nu, twee weken voor de verkiezingen, zegt 64 procent 'zeker' te gaan stemmen. Dit is waarschijnlijk ook een forse overschatting (mensen die aan kiezersonderzoek meedoen zijn meer geneigd te gaan stemmen, maar we kunnen het wel extrapoleren), de opkomst zal waarschijnlijk om en nabij de 50 procent uitkomen (kan enkele procenten hoger of lager liggen).

Lokale partijen gezamenlijk verre weg grootste; VVD grootste landelijke partij

De lokale partijen zullen gezamenlijk wederom veruit het grootst worden. In 2018 stemde 29 procent op een lokale partij, nu zegt 35 procent daar op te gaan stemmen. Door de jaren is de populariteit van lokale partijen enorm gegroeid. In 1990 haalden zij gezamenlijk nog maar 13 procent, terwijl de traditionele middenpartijen samen 78 procent behaalden. Nu peilen VVD, CDA en PvdA gezamenlijk 25 procent, terwijl de lokalen virtueel op 35 procent staan. Hier moet bij worden vermeld dat CDA en VVD tijdens de gemeenteraads-verkiezingen van 2018 uiteindelijk hoger scoorden dan we peilden en de lokale partijen iets lager (zie paragraaf 1.3, tabel 1.1 en 1.2), VVD en CDA zullen dus waarschijnlijk enkele procenten hoger uitkomen dan in onderstaande figuur getoond.

Gemeenteraad verkiezingsresultaten lokale partijen, VVD, CDA en PvdA door de jaren heen (+ laatste twee peilingen I&O Research; in percentages)

De VVD was in 2018 nipt de grootste landelijke partij, met 13,5 procent van de stemmen. Nu zegt 11 procent VVD te gaan stemmen, maar we verwachten dat dit een paar procent hoger zal liggen. Het CDA staat op verlies ten opzichte van 2018, nu op 7 procent, maar zou – rekening houdend met marges en ervaringscijfers – ergens tussen de 7 en 10 procent uit kunnen komen. Voor de gezamenlijke lokale partijen verwachten we een score van boven de 30 procent.

Uitslag 2018 en peiling gemeenteraadsverkiezingen maart 2022

“Stel dat er nu gemeenteraadsverkiezingen zouden zijn, op welke partij zou u dan stemmen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen, zonder ‘weet nog niet’ (n=1.495)

	UITSLAG 2018	PEILING JANUARI 2022	PEILING FEBRUARI 2022	PEILING MAART 2022	VERSCHIL 2018 EN PEILING MAART 2022
Lokale partij	28,7%	31,8%	32,4%	35,4%	6,7%
VVD	13,5%	12,3%	12,7%	11,2%	-2,3%
CDA	13,4%	5,2%	5,9%	6,8%	-6,6%
PVV	1,4%	6,3%	4,5%	3,3%	1,9%
D66	9,2%	7,2%	7,6%	7,5%	-1,7%
GroenLinks	8,9%	7,3%	7,3%	7,8%	-1,1%
SP	4,4%	3,0%	3,6%	3,2%	-1,2%
PvdA	7,5%	6,0%	6,4%	7,4%	-0,1%
CU	3,8%	3,3%	3,9%	3,8%	0,0%
PvdD	1,1%	4,0%	3,6%	3,6%	2,5%
50Plus	0,8%	1,1%	0,7%	1,1%	0,3%
SGP	1,4%	3,0%	2,9%	2,9%	1,5%
DENK	1,0%	1,3%	1,1%	0,9%	-0,1%
FvD	0,3%	2,5%	1,4%	1,3%	1,0%
Volt		2,6%	1,9%	1,5%	1,5%
JA21		2,2%	2,6%	0,6%	0,6%

BIJ1		0,9%	0,9%	0,5%	0,5%
Andere partij	4,6%	0%		0,4%	-4,2%

Realistischer beeld

Kiezers (respondenten) lijken beter door te hebben welke partijen meedoen¹. In februari zei 2,6 procent van de kiezers op JA21 te gaan stemmen. Aangezien deze partij slechts in 1 gemeente (Amsterdam) meedoet betrof dit een flinke overschatting. Inmiddels zegt nog maar 0,6 procent van alle kiezers op JA21 te gaan stemmen. Dat is nog altijd te veel, maar geeft al een realistischer beeld.

Partij voor de Dieren en PVV op winst

De Partij voor de Dieren lijkt duidelijk winst te gaan boeken. We zien dat in deze peiling (van 1,1 naar 3,6% - al is dit waarschijnlijk een overschatting, de PvdD doet in zo'n 30 gemeenten mee), maar ook in de peilingen die we uitvoerden in [Amsterdam](#), [Den Haag](#), [Utrecht](#) en [Groningen](#).

Op de PVV wil 3,3 procent stemmen. De PVV doet mee in zo'n 30 gemeenten, het zal dus wel iets minder worden dan die 3,3 procent, maar waarschijnlijk wel meer dan in 2018.

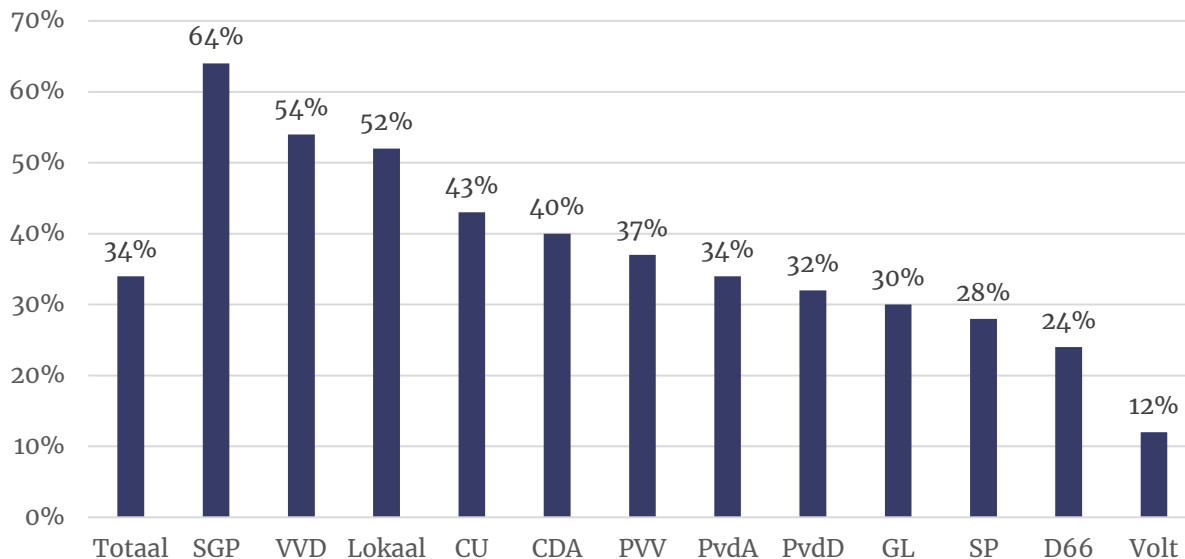
Veel kiezers nog onzeker

Slechts een op drie kiezers weet al zeker op welke partij hij of zij zal stemmen. SGP-kiezers zijn vrij zeker van hun zaak (64%). Ook de meerderheid van de VVD-kiezers en kiezers van lokale partijen neemt geen andere partijen meer in overweging.

In de links-progressieve hoek (PvdA, PvdD, GroenLinks, SP, D66 en Volt) is hooguit een op drie zeker. In het geval van Volt slechts twaalf procent.

Zekerheid GR-stem

Laten zien: percentage kiezers dat zegt geen andere partijen te overwegen bij de gemeenteraadsverkiezingen
Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen, zonder 'wil ik niet zeggen' (n=1.797).

¹ Bij de peilingvraag werd respondenten elke meting verteld dat niet alle partijen overal meedoen en zo precies mogelijke informatie gegeven welke partijen in welke gemeente meedoen. Desalniettemin vinkten respondenten in de eerdere metingen vaak partijen aan die lang niet overal meedoen. In de maart-peiling is dat aandeel flink teruggelopen.

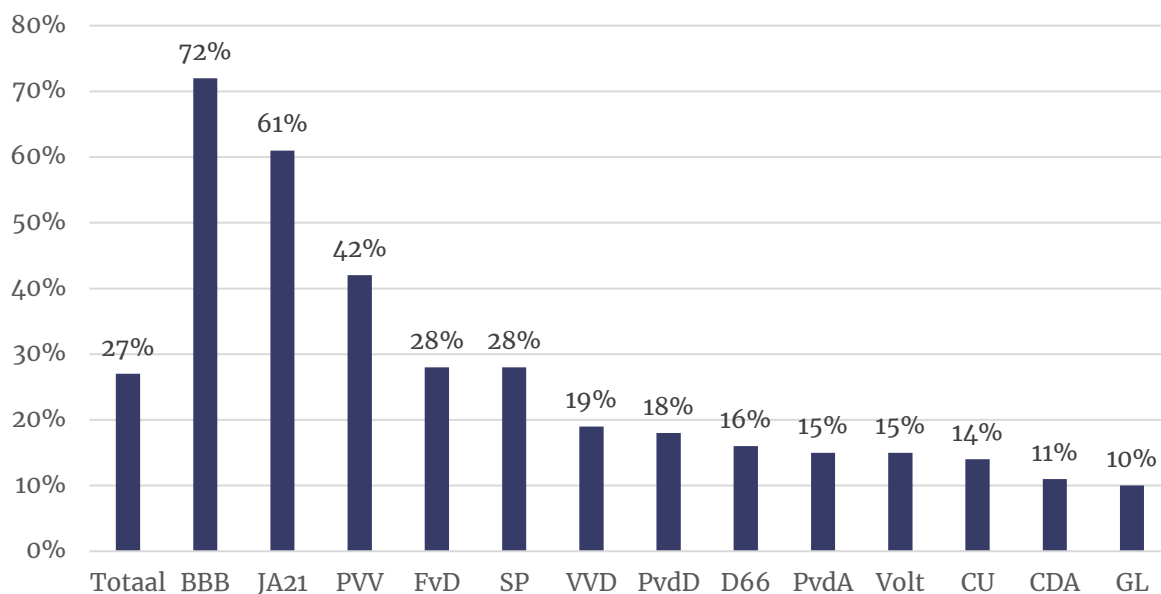
Meerderheid landelijke BBB- en JA21-kiezers gaat naar lokale partij

Net als uit eerdere onderzoeken blijkt dat lokale partijen het vooral moeten hebben van rechts-conservatieve kiezers die niet bij hun partij van voorkeur terecht kunnen bij de gemeenteraadsverkiezingen. BBB doet helemaal niet mee aan de verkiezingen terwijl JA21 alleen in Amsterdam deelneemt. De meerderheid van hun kiezers zal nu voor lokale partijen kiezen.

Stemintentie lokale partijen – afgezet tegen voorgenomen stemgedrag TK

“Stel dat er nu gemeenteraadsverkiezingen zouden zijn, op welke partij zou u dan stemmen?” Laten zien: deel kiezersgroepen dat op lokale partij denkt te gaan stemmen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen.

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen, zonder ‘wil ik niet zeggen’ (n=1.797).

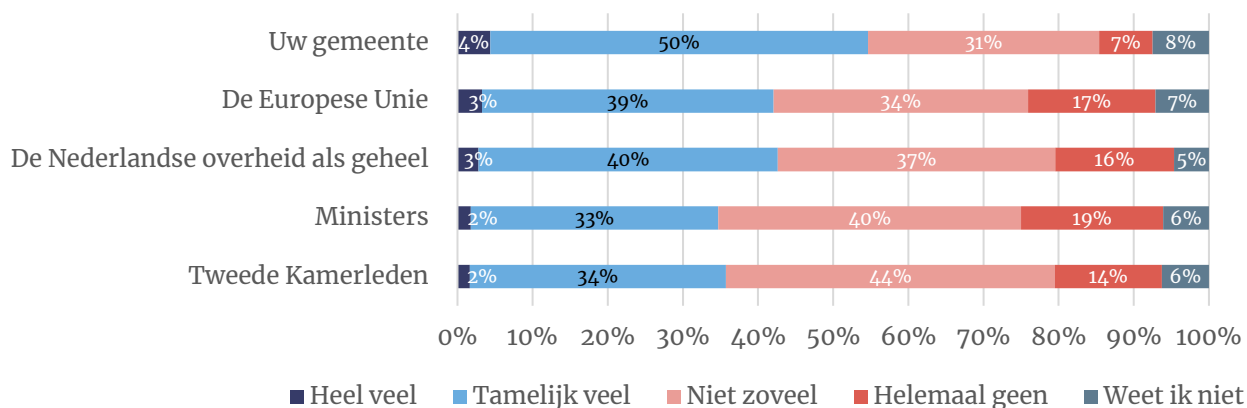
Gemeente meest vertrouwde bestuurslaag

Meer dan de helft van de Nederlanders (54%) heeft vertrouwen in zijn of haar eigen gemeente. Voor bijna vier op tien (38%) geldt dit niet. Hiermee is de gemeente de meest vertrouwde bestuurslaag, de EU (43%) en de landelijke overheid (42%) volgen op afstand. Maar liefst vier op tien (38%) Nederlanders die geen of weinig vertrouwen hebben in de landelijke overheid hebben wél (veel of tamelijk veel) vertrouwen in hun gemeente.

Vertrouwen in politieke instituties

Hoeveel vertrouwen heeft u in de volgende instellingen en beroepsgroepen?

Basis: random helft steekproef (n=1.155)

Nog altijd heeft de meerderheid van de kiezers (53%) geen of niet zoveel vertrouwen in de landelijke overheid en 43 procent wel. Toch zien we het vertrouwen iets terugveren. In januari had nog 60 procent geen tot weinig vertrouwen, en 38 procent wel.

Verantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 4 tot maandag 7 maart. In totaal werkten 2.234 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan het grootste deel van dit onderzoek. Het grootste deel van de steekproef (n=2.016) is afkomstig het I&O Research Panel, 218 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

1 Stemgedrag gemeenteraadsverkiezingen

1.1 Achtergrond gemeenten en gemeenteraadsverkiezingen

Op dit moment (sinds 1 januari 2022 zijn er 345 gemeenten in Nederland. Vanaf 24 maart 2022 zijn er (na het samengaan van Weesp en Amsterdam) nog 344 gemeenten. Dertig jaar geleden bestond Nederland nog uit 774 gemeenten. De omvang van een gemeenteraad hangt samen met het aantal inwoners van de gemeente. De grootste gemeenteraden van Nederland hebben 45 leden, dat zijn gemeenten met meer dan 200.000 inwoners. De kleinste gemeenteraden hebben 9 leden, dat zijn gemeenten met minder dan 3000 inwoners. Het aantal raadsleden – en dus zetels – is altijd oneven.

Op 14, 15 en 16 maart 2022 vinden gemeenteraadsverkiezingen plaats. Niet alle gemeenten doen daar aan mee: in elf waren er al herindelingsverkiezingen. De gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 vinden plaats in 333 gemeenten².

Lang niet alle partijen doen overal mee

VVD, CDA, D66 en PvdA doen in de meeste gemeenten mee. ChristenUnie en GroenLinks in ongeveer de helft van de gemeenten. De SP doet mee in zo'n 90 gemeenten (dus ruim een kwart), FvD in 50, PVV, PvdD in circa 30 en DENK in 19.

Maar de nieuwe – populaire – partijen Volt (10), JA21 (1), BIJ1 (5) en BBB (0) in slechts een handvol gemeenten of helemaal niet.

De partijen die maar in weinig gemeenten meedoen doen dat dat doorgaans wel in de grotere steden en gemeenten, waarmee ze relatief veel kiezers (kunnen) bereiken.

Bij de vraag “op welke partij zou u stemmen” – volgende paragraaf – hebben we deze informatie globaal aan de respondent gegeven (zie bijlage met lijst partijen x gemeenten).

Desondanks kan het zijn dat respondenten hier niet voldoende informatie uithaalden en toch een partij noemen die niet meedoet. Daarom hebben we kiezers ook gevraagd op welke partij zij zouden stemmen als hun voorkeurspartij niet meedoet. De antwoorden op deze vraag vindt u in paragraaf 1.7.

1.2 Verwachte opkomst

Toen we in 2018 een week voor de gemeenteraadsverkiezingen aan kiezers vroegen of zij gingen stemmen zei 71 procent dit ‘zeker’ te gaan doen. Uiteindelijk was de opkomst 55 procent. Nu zegt, twee weken voor de verkiezingen, 64 procent ‘zeker’ te gaan stemmen. Ook dit zal ongetwijfeld een overschatting zijn. Het lijkt er daarom op dat de opkomst rond de 50 procent zal gaan liggen.

Van de kiezers die zeker of waarschijnlijk gaan stemmen zegt een derde (34%) helemaal zeker te zijn van zijn of haar keuze. Overige kiezers twijfelen nog tussen meerdere partijen.

² 345 - 1 (Weesp) - 4 (herindelingsverkiezingen 2021) - 4 (herindelingsverkiezingen in 2020) - 3 (herindelingsverkiezingen november 2022) = 333 verkiezingen in maart.

1.3 Lokale partijen groeien door; VVD grootste landelijke partij

Ondanks de oorlog in Oekraïne zien we nog geen “rally-around-the-flag” effect als het gaat om de partijkeuze (VVD, D66 en CDA – partijen die ministers leveren die prominent in beeld zijn door de oorlog – winnen niet ten opzichte van de vorige peiling die voor de oorlog plaatsvond). De lokale partijen lijken gezamenlijk veruit het grootst te worden. Ruim een derde (35%) zegt op een lokale partij te gaan stemmen. Dat is ruim meer dan in 2018 (28%), al moet daarbij vermeld worden dat we ze toen ook peilden op 34 procent (zie tabel 1.2). Voor de gezamenlijke lokale partijen verwachten we een score van boven de 30 procent.

Het CDA slaagt erin iets te winnen t.o.v. de vorige peilingen (van 5,2 naar 6,8%), maar staat nog altijd op een halvering. Rekening houdend met marges en ervaringscijfers zouden het CDA ergens tussen de 7 en 10 procent uit kunnen komen.

De VVD was in 2018 nipt de grootste landelijke partij, met 13,5 procent van de stemmen. Nu zegt 11 procent VVD te gaan stemmen, maar we verwachten dat dit een paar procent hoger zal liggen.

Kiezers lijken steeds beter door te hebben welke partijen meedoen. In februari zei bijvoorbeeld 2,6 procent van de kiezers op JA21 te gaan stemmen. Aangezien deze partij slechts in 1 gemeente (Amsterdam) meedoet betrof dit een flinke overschatting. Inmiddels zegt nog maar 0,6 procent op JA21 te gaan stemmen. Dat is nog altijd te veel, maar geeft al een realistischer beeld.

Tabel 1.1 – Uitslag 2018 en peiling gemeenteraadsverkiezingen maart 2022

“Stel dat er nu gemeenteraadsverkiezingen zouden zijn, op welke partij zou u dan stemmen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen, zonder ‘weet nog niet’ (n=1.495)

	UITSLAG 2018	PEILING JANUARI 2022	PEILING FEBRUARI 2022	PEILING MAART 2022	VERSCHIL 2018 EN PEILING MAART 2022
Lokale partij	28,7%	31,8%	32,4%	35,4%	6,7%
VVD	13,5%	12,3%	12,7%	11,2%	-2,3%
CDA	13,4%	5,2%	5,9%	6,8%	-6,6%
PVV	1,4%	6,3%	4,5%	3,3%	1,9%
D66	9,2%	7,2%	7,6%	7,5%	-1,7%
GroenLinks	8,9%	7,3%	7,3%	7,8%	-1,1%
SP	4,4%	3,0%	3,6%	3,2%	-1,2%
PvdA	7,5%	6,0%	6,4%	7,4%	-0,1%
CU	3,8%	3,3%	3,9%	3,8%	0,0%
PvdD	1,1%	4,0%	3,6%	3,6%	2,5%
50Plus	0,8%	1,1%	0,7%	1,1%	0,3%
SGP	1,4%	3,0%	2,9%	2,9%	1,5%
DENK	1,0%	1,3%	1,1%	0,9%	-0,1%
FvD	0,3%	2,5%	1,4%	1,3%	1,0%
Volt		2,6%	1,9%	1,5%	1,5%
JA21		2,2%	2,6%	0,6%	0,6%
BIJ1		0,9%	0,9%	0,5%	0,5%
Andere partij ³	4,6%	0%		0,4%	-4,2%

³ 2,1% noemt een andere partij, vrijwel altijd is dit een lokale partij

Partij voor de Dieren en PVV op winst

De Partij voor de Dieren lijkt duidelijk winst te gaan boeken. We zien dat in deze peiling (van 1,1 naar 3,6% - al is dit waarschijnlijk een overschatting, de PvdD doet in zo'n 30 gemeenten mee), maar ook in de peilingen die we uitvoerden in [Amsterdam](#), [Den Haag](#), [Utrecht](#) en [Groningen](#).

Op de PVV wil 3,3 procent stemmen. De PVV doet mee in zo'n 30 gemeenten, het zal dus wel iets minder worden dan die 3,3 procent, maar waarschijnlijk wel meer dan in 2018.

Peilingen en uitslagen 2018

Tabel 1.2 – Peilingen en uitslag gemeenteraadsverkiezingen maart 2018

	GR 2018				
	PEILING		UITSLAG	VERSCHIL	
	febr. 2018	maart 2018	maart 2018	peiling feb. vs uitslag	peiling mrt. vs uitslag
Lokale partij	33%	34%	28,7%	4,3%	5,3%
VVD	10%	11%	13,5%	-3,5%	-2,5%
CDA	11%	10%	13,4%	-2,4%	-3,4%
D66	8%	7%	9,2%	-1,2%	-2,2%
GroenLinks	7%	9%	8,9%	-1,9%	-0,1%
PvdA	6%	7%	7,5%	-1,5%	0,5%
SP	5%	5%	4,4%	-0,6%	-0,6%
CU	5%	4%	3,8%	1,2%	0,2%
PVV	4%	3%	1,4%	2,6%	1,6%
SGP	3%	2%	1,4%	1,6%	0,6%
PvdD	1%	2%	1,1%	0,1%	0,9%
50Plus	2%	1%	0,8%	1,2%	0,2%
DENK	2%	1%	1,0%	1,0%	0,0%
FvD	1%	1%	0,3%	0,7%	0,7%
JA21					
Volt					
BIJ1					
Andere partij	2%	1%	4,6%	-2,6%	-3,6%

1.4 Hoe zeker is de stem en tweede/derde keuze

Op de vraag “Zijn er andere partijen die voor u in aanmerking komen om op te stemmen?” zegt een op drie zeker te zijn van hun keuze. Twee op drie zijn dat dus nog niet.

Vooraf kiezers van SGP, VVD en lokale partijen zijn vaak al zeker van hun stem. Veel minder geldt dat voor kiezers van links-progressieve partijen (D66, GroenLinks, SP en vooral Volt). Slechts een op negen (12%) Volt-kiezers is zeker van zijn of haar stem. Zij wijken vooral uit naar D66, GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren en lokale partijen.

De lokale partij wordt (met 16%) het meest genoemd als tweede keuze, gevolgd door D66 (10%), en GroenLinks (9%).

Tabel 1.3 – Andere partijen die in aanmerking komen (afgezet tegen eerste keuze GR)

Zijn er andere partijen die voor u in aanmerking komen om op te stemmen?

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen, zonder ‘wil ik niet zeggen’ (n=1.797), in procenten.

	Totaal	Lokaal	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD	SGP	Volt
Staat vast	34	52	54	37	40	24	30	28	34	43	32	64	12
Lokaal	16	2	17	16	24	16	12	21	14	6	23	5	21
VVD	7	10	0	5	12	9	1	0	3	0	1	10	13
PVV	2	3	2	0	2	0	0	3	0	0	3	0	0
CDA	6	6	8	0	0	4	4	1	5	18	0	4	10
D66	10	7	8	5	12	0	21	8	16	3	8	0	27
GL	9	4	1	0	5	28	0	11	22	7	30	0	26
SP	4	4	0	3	2	3	10	0	9	0	4	0	2
PvdA	8	6	0	5	4	21	24	16	0	0	12	0	24
CU	3	2	1	1	6	0	1	1	4	0	0	19	0
PvdD	5	2	1	0	1	9	15	10	3	1	0	0	17
50 Plus	2	2	0	6	1	0	1	5	1	1	2	0	5
Volt	4	2	2	0	2	16	3	4	5	0	8	0	0
Anders	2	1	1	4	1	1	1	3	1	4	2	0	3
Blanco	2	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0
Weet ik niet	13	12	9	18	11	4	3	11	8	11	3	4	0
n =	1797	465	138	31	94	117	150	60	143	81	55	44	25

1.5 Gemeentestem is anders dan landelijke stem

Als we het voorgenomen en uitgevoerde stemgedrag van kiezers voor de Tweede Kamerverkiezingen naast dat voor de gemeenteraadsverkiezingen leggen vallen een aantal trends op.

Lokale partijen trekken vooral kiezers van rechtse partijen. Zo zegt 72 procent van de kiezers die nu voor landelijke verkiezingen op BBB zouden stemmen nu op een lokale partij te gaan stemmen. Andere landelijke partijen zijn blijkbaar geen serieus alternatief voor deze kiezersgroep. Ook PVV-, FvD-kiezers kiezen zelden voor een andere landelijke partij. Voor kiezers die nu landelijk opteren voor JA21 geldt dat in iets mindere mate: zestien procent van hen neigt naar een andere landelijke partij (vooral VVD en CDA).

Kiezers die nu een landelijke voorkeur hebben voor CDA (77%), PvdA (71%) en GroenLinks (71%) zeggen relatief vaak ook bij de gemeenteraadsverkiezingen op deze partij te gaan stemmen.

Volt is slechts in een paar gemeenten verkiesbaar. Toch zegt een derde ook bij de gemeenteraadsverkiezingen op de jonge partij te gaan stemmen. De rest van het electoraat trekt vooral naar GroenLinks (10%), D66 (9%) en lokale partijen (15%).

Tabel 1.4 – Voorgenomen stemgedrag GR 2022 – afgezet tegen voorgenomen stemgedrag TK

“Stel dat er nu gemeenteraadsverkiezingen zouden zijn, op welke partij zou u dan stemmen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen, zonder ‘wil ik niet zeggen’ (n=1.797).

	Totaal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	FvD	PvdD	CU	Volt	JA21	BBB
Lokale partij	27%	19%	16%	42%	11%	28%	15%	10%	28%	18%	14%	15%	61%	72%
VVD	9%	59%	2%	1%			0%				1%	3%	7%	
PVV	3%	1%		46%										
CDA	6%	4%	4%		77%	1%				1%	8%	3%	6%	1%
D66	6%	2%	61%			2%	3%	2%		2%	2%	9%		
GL	6%	0%	4%	3%	1%	2%	3%	71%		6%	1%	10%		1%
SP	3%					47%	1%	1%		1%		2%		
PvdA	6%	1%	1%			7%	71%	3%		4%		2%		1%
CU	3%			2%	3%			1%		1%	64%		2%	
PvdD	3%		1%					4%		49%		3%		1%
50+	1%	0%			1%									1%
SGP	2%	2%			1%						1%		1%	
FvD	1%								47%					2%
Volt	1%							0%				33%		2%
JA21	1%					1%							11%	
Anders	2%		2%	1%						2%	1%	10%	3%	10%
Weet ik niet	18%	11%	9%	5%	4%	10%	6%	8%	15%	15%	6%	9%	10%	4%
n =	1.797	202	147	60	69	92	141	142	21	94	98	62	69	56

1.6 Kiezers stemmen bij GR22 anders dan bij TK21

De samenhang tussen voorgenomen gemeenteraadsstem en uitgebrachte stem bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 is vrij zwak. Alleen SGP (83%), ChristenUnie (64%) en GroenLinks (63%) slagen erin de meerderheid van hun kiezers vast te houden.

Opnieuw zien we dat lokale partijen voornamelijk kiezers trekken van de rechterflank. Maar ook een derde van de SP-kiezers van vorig jaar kiest nu voor een lokale partij.

Tabel 1.5 – Voorgenomen stemgedrag GR 2022 – afgezet tegen stemgedrag TK21

“Stel dat er nu gemeenteraadsverkiezingen zouden zijn, op welke partij zou u dan stemmen?”

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen, zonder ‘wil ik niet zeggen’ (n=1.797).

	Totaal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	FvD	PvdD	CU	Volt	JA21	SGP
Lokale partij	27%	29%	21%	48%	28%	32%	19%	9%	46%	20%	13%	14%	53%	7%
VVD	9%	39%	2%	1%	1%		2%					6%	6%	
PVV	3%	0%		26%					3%		1%			
CDA	6%	3%	4%	1%	37%	1%	1%			1%	4%	2%	7%	
D66	6%	2%	32%		2%	1%	1%	3%		2%	1%	9%		
GL	6%	1%	7%	2%	1%	5%	3%	63%		7%	1%	8%		
SP	3%	0%	0%	1%	1%	34%	2%	3%		2%			1%	
PvdA	6%	2%	8%	1%	3%	7%	49%	6%		4%	2%	3%		
CU	3%	1%	1%	1%	3%		1%			1%	64%		1%	4%
PvdD	3%		1%	2%		1%	1%	2%		37%		5%		
50+	1%	1%	1%	1%	1%	1%				1%	1%			
SGP	2%	1%			1%						2%			83%
DENK	1%		0%					1%						
FvD	1%			3%	1%				16%					
Volt	1%	1%	1%		1%		1%	0%				26%		
JA21	1%	0%			1%	2%	1%						10%	
Bij1	0%		1%				1%			2%				
Anders	2%		2%	1%	1%	3%	2%	1%	7%	1%		3%	3%	
Weet niet	18%	18%	19%	12%	18%	14%	16%	11%	22%	23%	11%	22%	17%	6%
Wil niet zeggen	1%	1%		1%	1%		1%	1%			2%			
n =	1.797	301	284	109	155	123	167	149	37	94	99	59	53	43

1.7 Wat als voorkeurspartij niet meedoet?

We vroegen kiezers ook op welke partij zij zouden stemmen als hun partij van voorkeur toch niet mee zou doen. Hierbij is het vooral interessant om te kijken naar kiezers van PVV, SP, Volt en JA21 omdat deze partijen in minder dan de helft van de gemeenten mee doen. Voor SGP geldt in principe ook maar omdat het electoraat van deze kiezers geografisch zo geconcentreerd zijn (rondom de Biblebelt) zullen er weinig SGP-kiezers zijn die niet op hun partij kunnen stemmen.

Kiezers die nu op de PVV denken te gaan stemmen zullen vooral uitwijken naar lokale partijen (26%), FvD (12%, al is de kans groot dat dit ook niet mogelijk is) en CDA (11%). SP'ers zullen uitwijken naar lokale partijen (21%), GroenLinks (15%) en PvdA (15%). Voor Volt geldt dat D66 (26%), GroenLinks (19%) en PvdA (14%) vooral kunnen profiteren. JA21-kiezers zullen dikwijls opteren voor een lokale partij (34%).

Tabel 1.6: Alternatief als voorkeurspartij niet meedoet - afgezet naar voorkeurspartij GR22

Stel dat deze partij niet mee doet (of zou doen), op welke partij zou u dan stemmen?

Basis: zou zeker/waarschijnlijk stemmen, zonder 'wil ik niet zeggen' (n=1.797).

	Totaal	Lo- kaal	VVD	PVV	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD	Volt	JA21	SGP
Niet	4%	9%	5%	9%		1%	1%	2%	2%	3%	1%		9%	7%
Lokaal	16%	1%	35%	26%	33%	20%	9%	21%	19%	19%	24%	4%	34%	8%
VVD	7%	12%			19%	8%	2%		4%	5%	1%		10%	10%
PVV	2%	3%	3%		2%			3%	1%		4%		13%	
CDA	5%	5%	14%	11%		5%	1%	1%	2%	30%		5%	8%	4%
D66	7%	5%	11%		4%		23%	2%	20%	7%		26%		
GL	6%	3%			3%	22%		15%	24%	7%	37%	19%		
SP	3%	3%	1%		2%	1%	6%		10%	2%	4%		7%	
PvdA	5%	4%	0%		3%	12%	27%	15%		1%	9%	14%		
CU	3%	1%	1%	3%	11%	1%	1%		4%					60%
PvdD	2%	1%	1%			4%	14%	10%	1%					
50 Plus	1%	2%		6%	2%			3%			2%	11%	7%	
SGP	1%	1%			1%			2%		21%				
DENK	1%	1%						5%	2%					
FvD	1%	1%	1%	12%			1%							
Volt	2%	2%	3%		2%	13%	1%		2%		5%		12%	
JA21	2%	6%	3%	3%		1%		2%						2%
Bij1	1%					2%	3%	2%	1%		4%	6%		
Anders	3%	5%	1%	6%	2%	1%	1%	1%			1%	3%		
Weet ik niet	20%	32%	21%	22%	16%	7%	9%	15%	9%	7%	9%	12%		9%
Wil ik niet zeggen	5%	0%	1%	3%				1%	1%					

2 De inhoud

2.1 Vier op tien volgen gemeentelijke politiek

Interesse in de gemeentelijke politiek lijkt heel licht te zijn toegenomen de afgelopen twee maanden. Inmiddels zeggen vier op tien (41%) de gemeentelijke politiek in ieder geval op hoofdlijnen te volgen. In januari gold dit voor 38 procent.

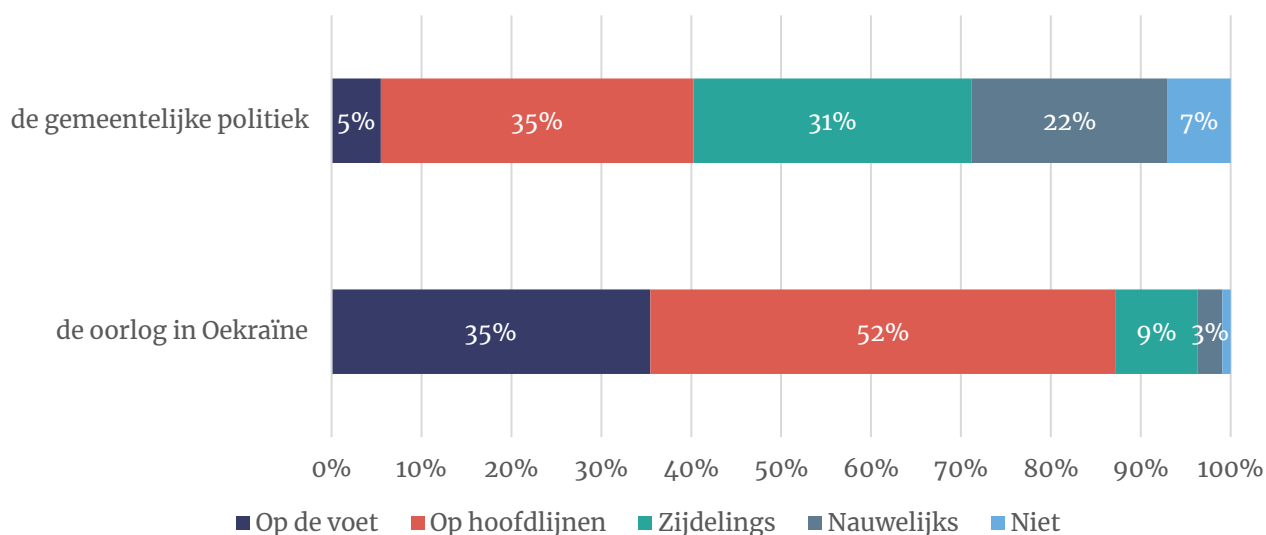
Tabel 2.1 – Interesse in gemeentelijke politiek

In welke mate volgt u de gemeentelijke politiek? (n=2.234)

	Jan'22	Feb'22	Maart'22
Op de voet	4%	5%	5%
Op hoofdlijnen	33%	34%	35%
Zijdelings	33%	32%	31%
Nauwelijks	22%	23%	22%
Niet	7%	6%	7%
op de voet / hoofdlijnen samen	38%	39%	41%

Tegelijkertijd met de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen vindt momenteel natuurlijk een oorlog plaats in Oekraïne. Ruim een derde volgt de ontwikkelingen daar op de voet, de helft doet dat in grote lijnen: samen 87 procent. De gemeentelijke politiek daarentegen wordt gevolgd op de voet of op hoofdlijnen gevolgd door vier op tien.

Figuur 2.2 – In welke mate volgt u de gemeentelijke politiek / de oorlog in Oekraïne?

2.2 Meeste kiezers kijken naar lokale kwesties

We zien dat kiezers inmiddels vaker naar gemeentelijke kwesties kijken dan voorheen. Bijna zes op tien gaan bij hun keuze voor een partij vooral af op gemeentelijke kwesties en problemen. Iets meer dan een op tien (12%) vooral op landelijke kwesties.

Tabel 2.2 – Gemeentelijke of landelijke oriëntatie

Gaat u bij uw keuze voor een partij bij de gemeenteraadsverkiezingen vooral af op kwesties en problemen die in uw gemeente spelen of op wat er in de landelijke politiek speelt?⁴ Basis: gaat zeker of waarschijnlijk stemmen en heeft een voorkeur (n=1.606).

	2014	febr 2018	maart 2018	januari 2022	februari 2022	maart 2022
Vooraf gemeentelijke kwesties en problemen	44%	40%	54%	53%	51%	58%
Beide ongeveer evenveel	31%	34%	28%	31%	29%	27%
Vooraf landelijke politieke kwesties en problemen	23%	24%	16%	14%	16%	12%
Weet ik niet	1%	2%	2%	2%	3%	3%

⁴ Vraagstelling iets anders dan in 2014 en 2018, toen: "Wordt uw keuze voor een partij bij de gemeenteraadsverkiezingen vooral bepaald door wat u van deze partij ziet in de gemeentelijke politiek of door wat u van deze partij ziet in de landelijke politiek?"

2.3 Waarom blijven kiezers hun partij niet trouw?

Onderstaande tabel laat zien waarom kiezers overstappen naar een nieuwe partij ten opzichte van de Tweede Kamerverkiezingen van 2021. De meeste kiezers (48% van de overstappende kiezers noemt dit) stappen over omdat hun GR-voorkeurspartij betere plannen heeft voor hun gemeente dan hun voorkeurspartij van verleden jaar. Vooral CDA en SP trekken kiezers op basis van dit argument. D66 en Partij voor de Dieren lijken het meest te profiteren van het feit dat niet alle partijen meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen.

PvdD en CU trekken relatief veel kiezers die teleurgesteld zijn over wat hun partij sinds de Tweede Kamerverkiezingen heeft gepresteerd.

Tabel 2.3 *Waarom stemt u bij de gemeenteraadsverkiezingen op <partij voor gemeenteraadsverkiezingen> en niet op <partij waarop is gestemd bij Tweede Kamerverkiezingen 2021>?* Kiezers die bij GR22 op een andere partij stemmen dan bij TK21, uitgesplitst naar voorgenomen stemgedrag GR22. N = 738, meerdere antwoorden mogelijk

	Totaal	Lokaal	VVD	CDA	D66	GL	SP	PvdA	CU	PvdD
Partij GR22 heeft voor mijn gemeente betere plannen	48%	52%	50%	60%	41%	39%	74%	47%	46%	0%
Ik zou wel willen, maar partij TK21 doet niet mee in mijn gemeente	22%	24%	27%	14%	30%	28%	11%	17%	5%	33%
Ik ben teleurgesteld in wat partij TK21 sinds de TK heeft gepresteerd	19%	16%	22%	6%	15%	19%	6%	13%	37%	38%
Partij GR22 heeft het in mijn gemeente goed gedaan	18%	19%	6%	18%	16%	12%	9%	24%	21%	8%
Partij TK21 heeft voor mijn gemeente minder goede plannen	4%	4%	21%	4%	3%	3%	0%	5%	17%	4%
Partij TK21 heeft het in mijn gemeente niet goed gedaan	2%	2%	11%	3%	0%	0%	0%	2%	6%	0%
Partij TK21 heeft in mijn gemeente minder goede kandidaten	3%	3%	16%	9%	9%	2%	5%	1%	0%	0%
Partij GR22 heeft het in mijn gemeente betere kandidaten	7%	6%	15%	10%	10%	3%	14%	8%	23%	0%
Ik ken een van de kandidaten van Partij GR22	6%	5%	5%	3%	6%	2%	12%	15%	12%	8%
In mijn gemeente is er een beter alternatief voor partij TK21	8%	10%	0%	3%	0%	2%	10%	5%	6%	13%
Anders	7%	6%	14%	6%	9%	10%	0%	5%	9%	19%
n =	738	435	16	33	24	52	15	57	16	16

JA21- en PvdD-kiezers wijken noodgedwongen uit, CDA'ers teleurgesteld

De tabel hieronder is uitgesplitst naar stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2021. Hier zien we dat veel voormalige kiezers van JA21, Partij voor de Dieren, Volt en PVV deze partijen verlaten omdat ze niet meedoen in hun gemeente. Een op drie uitgeweken CDA-kiezers stelt teleurgesteld te zijn over wat de partij het afgelopen jaar heeft gepresteerd en daarom niet opnieuw te kiezen voor de christendemocraten. Als we hen vragen waarom zij teleurgesteld zijn in de christendemocraten wordt vaak de kwestie Omtzigt genoemd. Ook vinden sommigen dat de partij onvoldoende invloed heeft gehad op het regeerakkoord.

Tabel 2.4 *Waarom stemt u bij de gemeenteraadsverkiezingen op <partij voor gemeenteraadsverkiezingen> en niet op <partij waarop is gestemd bij Tweede Kamerverkiezingen 2021>? Kiezers die bij GR22 op een andere partij stemmen dan bij TK21, uitgesplitst naar stemgedrag TK21. N = 738, in procenten.*

	Totaal	VVD	D66	PVV	CDA	SP	PvdA	GL	PvdD	Volt	JA21
Partij GR22 heeft voor mijn gemeente betere plannen	48	63	63	33	68	41	62	40	12	29	15
Ik zou wel willen, maar partij TK21 doet niet mee in mijn gemeente	22	0	7	45	1	36	8	14	70	46	73
Ik ben teleurgesteld in wat partij TK21 sinds de TK heeft gepresteerd	19	22	22	12	32	10	14	22	3	20	4
Partij GR22 heeft het in mijn gemeente goed gedaan	18	29	18	8	24	22	18	16	5	6	14
In mijn gemeente is er een beter alternatief voor partij TK21	8	8	8	3	15	8	12	6	3	3	4
Partij GR22 heeft het in mijn gemeente betere kandidaten	7	8	6	7	8	9	9	24	2	6	5
Ik ken een van de kandidaten van Partij GR22	6	6	8	5	3	7	10	10	0	10	6
Partij TK21 heeft voor mijn gemeente minder goede plannen	4	6	3	1	10	4	11	5	0	6	0
Partij TK21 heeft in mijn gemeente minder goede kandidaten	3	4	1	0	8	2	6	4	3	0	0
Partij TK21 heeft het in mijn gemeente niet goed gedaan	2	4	1	0	8	2	6	4	3	0	0
Anders	7	7	9	8	5	14	5	4	11	11	0
n=	738	123	140	70	68	61	57	37	37	30	37

2.4 Belangrijkste issues: helft noemt “betaalbaar wonen”

Kiezers zien “betaalbaar wonen” als veruit het belangrijkste onderwerp bij de gemeenteraadsverkiezingen. De helft van de kiezers noemt dit onderwerp. Veiligheid wordt door een derde (34%) genoemd. Vier jaar geleden vonden kiezers veiligheid belangrijker dan wonen.

Tabel 2.5 – Belangrijkste issues

Wat zouden volgens u de drie belangrijkste onderwerpen bij de gemeenteraadsverkiezingen in uw gemeente moeten zijn?

n = 2.170

	febr 2018	maart 2018	jan 2022	feb 2022	maart 2022
Betaalbaar wonen	26%	28%	45%	44%	50%
Veiligheid, criminaliteit, openbare orde	44%	43%	35%	36%	34%
Leefbaarheid, buurt- en wijkcentra	23%	24%	21%	20%	19%
Gemeentelijke financiën, belastingen en bezuinigingen	23%	24%	20%	21%	22%
Duurzaamheid, energietransitie ⁵	19%	17%	17%	19%	20%
Groen/ natuur in de buurt	*	*	16%	19%	19%
Zorg voor ouderen, wmo ⁶	27%	31%	16%	14%	15%
Onderhoud openbare ruimte (straten, groen)	17%	17%	13%	15%	13%
Werkgelegenheid en economie	21%	21%	13%	14%	14%
Verkeer, parkeren en bereikbaarheid	16%	17%	12%	12%	13%
Zorg voor jongeren, jeugdhulp ⁷	6%	6%	12%	13%	11%
Afvalinzameling, aanpak zwerfafval	9%	10%	10%	10%	10%
Inspraak en burgerparticipatie	8%	7%	9%	7%	6%
Winkels, detailhandel, warenmarkten	8%	9%	8%	8%	7%
Openbaar vervoer en fietsverkeer	*	*	7%	7%	8%
Cultuur, muziek en evenementen	6%	6%	6%	6%	5%
Zorg voor gehandicapten of mensen met afstand tot de arbeidsmarkt	12%	12%	5%	5%	6%
Integratie nieuwkomers	6%	5%	4%	4%	2%
Corona: handhaving van de coronamaatregelen	*	*	4%	2%	1%
Recreatie en toerisme	3%	2%	3%	2%	3%
Corona: steunmaatregelen (TOZO, etc.)	*	*	2%	1%	1%
Anders			3%	3%	3%
Weet ik niet			3%	2%	3%

⁵ 2018: Duurzaamheid, energiebesparing

⁶ 2018: Zorg voor ouderen

⁷ 2018: Zorg voor jongeren

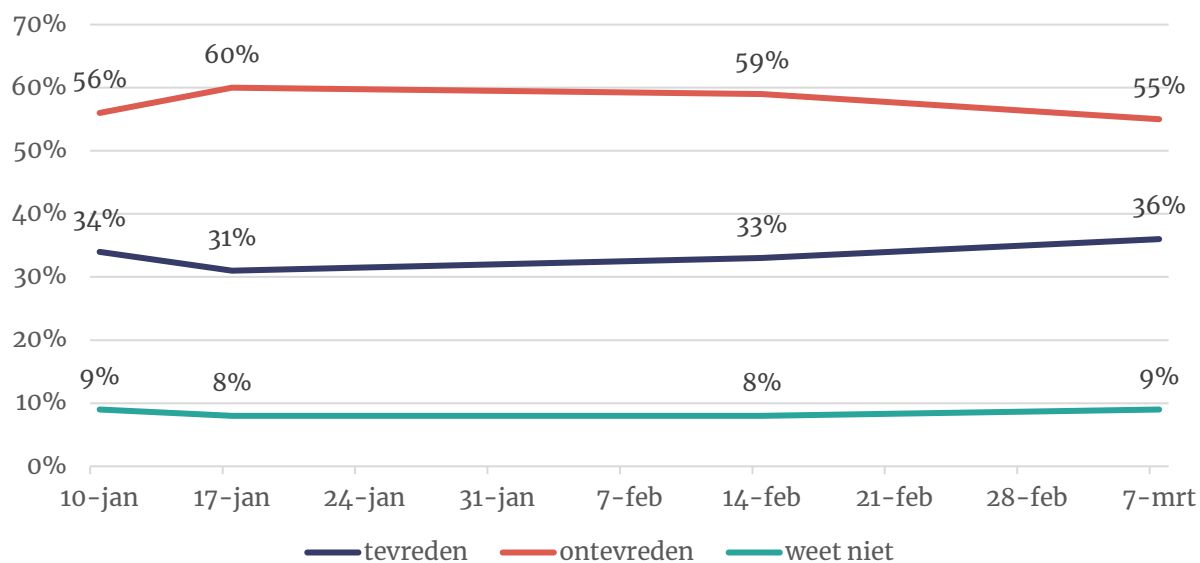
3 Tevredenheid en vertrouwen

3.1 Kiezers iets tevredener over kabinet

De tevredenheid met het kabinet Rutte IV neemt langzaam toe. Desalniettemin is de meerderheid (55%) nog altijd ontevreden. Meer dan een op drie (36%) geeft inmiddels aan wel tevreden te zijn. Kiezers van de coalitiepartijen zijn in meerderheid tevreden: VVD (89%), ChristenUnie (70%), CDA (69%) en D66 (64%). Kiezers van oppositiepartijen zijn overwegend ontevreden al is het verschil onder Volt-kiezers beperkt (40% tevreden, 50% ontevreden).

Tabel 3.1: Tevredenheid met kabinet

Hoe tevreden of ontevreden bent u met het kabinet-Rutte IV, van VVD, D66, CDA en ChristenUnie?
Basis: random helft steekproef (n=1.155)

3.2 Gemeente is meest vertrouwde bestuurslaag

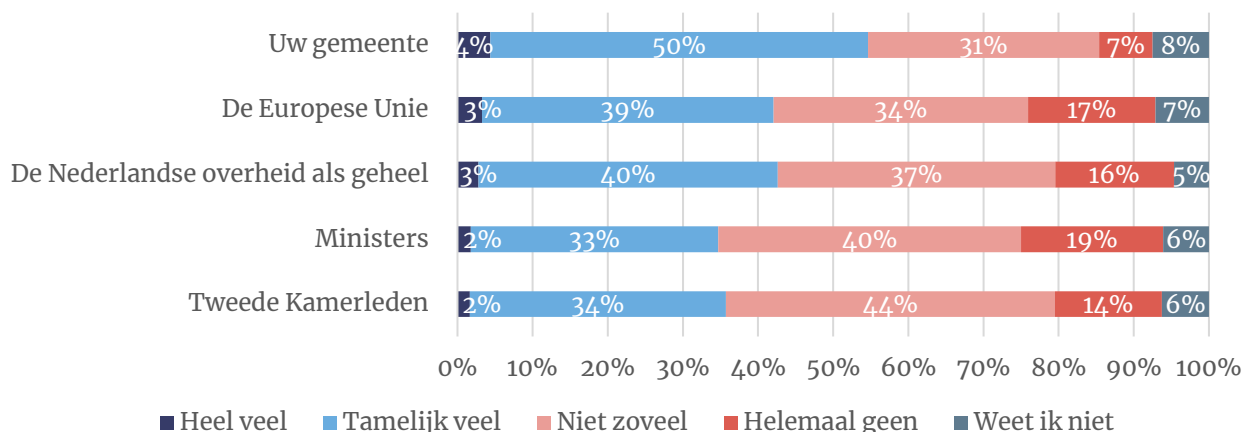
Meer dan de helft van de Nederlanders (54%) heeft vertrouwen in hun eigen gemeente. Voor bijna vier op tien (38%) geldt dit niet. Hiermee is de gemeente de meest vertrouwde bestuurslaag.

Zelfs vier op tien (38%) Nederlanders zonder vertrouwen in de landelijke overheid hebben wél (heel veel of tamelijk veel) vertrouwen in hun gemeente.

Figuur 3.2: Vertrouwen in politieke instituties

Hoeveel vertrouwen heeft u in de volgende instellingen en beroepsgroepen?

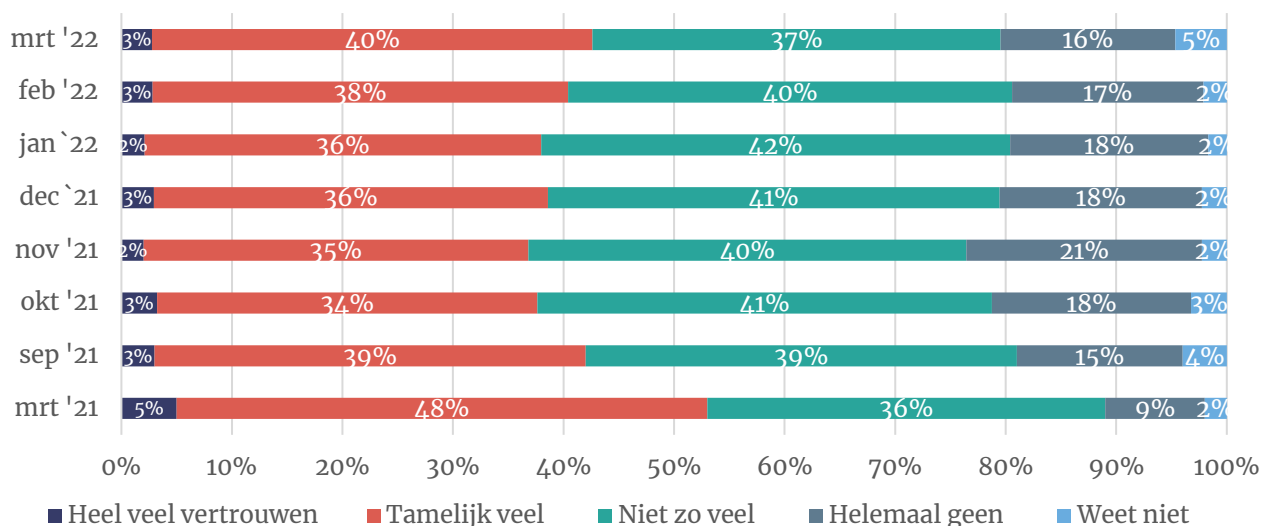
Basis: random helft steekproef (n=1.155)

3.3 Vertrouwen in landelijke overheid herstelt iets

Nog altijd heeft de meerderheid van de kiezers (53%) geen of niet zoveel vertrouwen te in de Nederlandse overheid en 43 procent wel. Toch zien we het vertrouwen iets terugveren. In januari had nog 60 procent geen tot weinig vertrouwen, en 38 procent wel.

Figuur 3.3 – Hoeveel vertrouwen heeft u in de landelijke overheid?

4 Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 4 tot maandag 7 maart. In totaal werkten 2.234 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan het grootste deel van dit onderzoek. Het grootste deel van de steekproef (n=2.016) is afkomstig het I&O Research Panel, 218 respondenten deden mee via PanelClix. Dit zijn allen Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tergoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl